

skrivna sättet bör polismyndigheten få rätt att infordra vissa uppgifter från försäljarna.

Vissa förfaranden som står i strid mot lagen bör straffbeläggas. Hit hör t. ex. sådan försäljning som bedrivs utan erforderligt tillstånd. Där- emot bör inte straffbeläggas sådan försäljning som sker till personer som saknar ett med hänsyn till regleringens syfte godtagbart behov av dyrk- verktyg. Om sådan försäljning förekommer kan reaktionen i stället bli att tillståndet återkallas.

Den föreslagna lagen bör träda i kraft den 1 juli 1979. Lagen bör kunna tillämpas även i fråga om ansökan som görs före ikraftträdandet och avser tillstånd för tid därefter.

9 Specialmotivering

1 §

Med dyrkverktyg avses enligt paragrafen föremål som är särskilt ut- formade för att ersätta nyckel vid öppnande av lås.

Kännetecknande för dyrkverktygen är att de är avsedda att påverka låsmekanismen att öppna sig utan att låset samtidigt helt eller delvis för- störs. Dyrkverktygen är alltså — i en mer eller mindre vidsträckt be- märkelse — särskilt utformade för att ersätta den nyckel som hör till ett lås. Som dyrkverktyg räknas således här inte nycklar, däribland s. k. hu- vudnycklar.

I avsnitt 4 har getts olika exempel på dyrkverktyg som nu finns på marknaden. Till dyrkverktyg räknas sålunda bl. a. dyrkpistoler och pet- nålar med tillbehör såsom vridverktyg. Dessa verktyg används på samma sätt som en nyckel, dvs. de sticks in i låsets nyckelkanal för att där påverka låsmekanismen. Till dyrkverktygen förs i det här samman- hanget också olika för dyrkning särskilt utformade bladfjädrar och kro- kar samt vidare verktyg av typ "slungan". Slungan sticks in genom ett brevlådeinkast och vrider om låsvredet på dörrens insida så att låset öppnas utan nyckel.

Det saknar betydelse om verktygen är industriellt tillverkade eller inte. Utanför begreppet dyrkverktyg i den här avsedda meningen faller däremot sådana föremål som visserligen i vissa fall kan användas för att öppna lås — t. ex. hårnålar, knivar och skruvmejslar — men som inte är särskilt utformade för att användas för att ersätta nyckel. Om sådana föremål t. ex. har böjts eller slipats på ett speciellt sätt och därmed har särskilt utformats för att ersätta nyckel är de dock att betrakta som dyrk- verktyg.

2 §

I första stycket föreskrivs att yrkesmässig försäljning av dyrkverktyg får bedrivas endast efter tillstånd.

Som har angetts i den allmänna motiveringen (avsnitt 8.2) är syftet med den föreslagna lagen att minska riskerna för att dyrkverktyg kommer till brottslig användning. Mot bakgrund härav har där dragits upp vissa allmänna riktlinjer för när tillstånd kan meddelas och för tillståndshavarens kundurval.

Tillstånd att bedriva försäljning av dyrkverktyg bör meddelas endast den som kan antas följa de nu nämnda riktlinjerna. Det bör dock understrykas att bedömningen endast får ta sikte på omständigheter som kan vara av intresse från brottsförebyggande synpunkt. Som regel får krav därför inte uppställas om att säljaren skall besitta yrkesskicklighet inom området. Vid tillståndsprövningen bör inte beaktas huruvida det finns något allmänt behov av den avsedda försäljningen.

Såväl fysisk som juridisk person bör kunna meddelas tillstånd. Om tillstånd meddelas juridisk person kan det visa sig lämpligt att uppställa krav om att rörelsen skall förestås av en föreståndare som har godkänts av tillståndsmyndigheten. Utredning om föreståndarens lämplighet bör ske enligt samma grunder (se avsnitt 8.2) som har angivits i fråga om sökande som är fysisk person.

Andra stycket upptar en bestämmelse om att regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, rikspolisstyrelsen får meddela närmare föreskrifter om försäljningen. En regel av detta slag får betydelse om behov uppkommer av en närmare materiell utfyllnad av den föreslagna lagen. Dessa föreskrifter kan gälla t. ex. rutinerna vid försäljningen och hur bokföringen skall vara utformad så att kontroll av verksamheten är möjlig. De i avsnitt 8.2 upptagna allmänna riktlinjerna beträffande kundurvalet behöver inte ges förordningsform.

4 §

I *första* stycket anges att tillstånd kan meddelas för viss tid eller tills vidare och förbindas med särskilda villkor och föreskrifter. I allmänhet torde tillstånd kunna meddelas tills vidare. Det kan dock i vissa fall finnas skäl att meddela tillstånd endast för viss tid. Utöver de generella föreskrifter om försäljningen som kan meddelas med stöd av 2 § *andra* stycket kan det visa sig nödvändigt att i det enskilda fallet förbinda tillstånd med särskilda villkor och föreskrifter av ordningskaraktär.

Vidare anges i *andra* stycket att tillstånd kan återkallas när skäl till det föreligger. Så kan vara fallet t. ex. om de allmänna riktlinjerna beträffande försäljningen inte iakttas. I mindre allvarliga fall bör dock polismyndigheten försöka nå rättelse på frivillig väg genom att lämna råd och anvisningar.

5 §

Enligt *första* stycket är den som bedriver tillståndspliktig försäljning skyldig att efter anmodan tillhandahålla polismyndigheten upplysning, handling, varuprov och liknande. En viktig begränsning i fråga om upp-

giftsskyldighetens omfattning sker genom att en anmodan skall avse det material som behövs för tillsynen. Det material som kan krävas in måste således ha relevans för denna. Vidare får inte krävas in mer uppgifter än som erfordras. Uppgifter kan exempelvis behövas i fråga om kundkretsen.

Om en anmodan inte efterkommes, kan polismyndigheten förelägga vite med stöd av *andra* stycket.

Vid tillämpningen av dessa bestämmelser skall beaktas att skyldighet att yttra sig e. d. inte får åläggas någon i fråga om omständighet, vars yppande skulle röja att vederbörande har begått brott.

6 §

Denna paragraf innehåller bestämmelser om straff.

Om ett konkurrensförhållande uppstår mellan dessa föreskrifter och straffbestämmelser i t. ex. brottsbalken får detta lösas enligt allmänna regler. Eftersom fängelse ingår i straffskalan kommer enligt praxis brottsbalkens regler om medverkan att bli analogiskt tillämpliga.

8 §

I denna paragraf föreskrivs tystnadsplikt i fråga om yrkeshemlighet eller affärshemlighet som någon får kännedom om i samband med handläggning av ärende enligt denna lag. Den som bryter mot tystnadsplikt kan enligt 20 kap. 3 § brottsbalken dömas till böter eller fängelse.

Förslag till

Lag om låsinstallation m. m.¹

Enligt riksdagens beslut föreskrives följande

Inledande bestämmelser

1 §

Med låssmed förstås i denna lag den som yrkesmässigt installerar och reparerar lås.

I lagen förstås vidare med

1. nyckelfräsmaskin, maskin eller liknande anordning avsedd för tillverkning av nycklar,

2. dyrkverktyg, verktyg avsedda att användas för att öppna lås utan nyckel samt

3. spärrat nyckelämne, sådant nyckelämne som upptages i ett särskilt av rikspolisstyrelsen fört register.

2 §

Lagen gäller ej statlig myndighet.

Auktorisation av låssmed

3 §

Auktorisation meddelas låssmed som blivit godkänd vid prövning med avseende på laglydnad, vandel och yrkeskunnighet.

4 §

Fråga om auktorisation prövas av länsstyrelsen i det län där sökanden är bosatt.

Tillverkning av nycklar m. m.

5 §

Nyckelfräsmaskin, dyrkverktyg eller spärrat nyckelämne får ej tillverkas eller innehas utan tillstånd.

Sådant tillstånd meddelas av länsstyrelsen i det län där sökanden är bosatt.

6 §

Tillstånd meddelas den som blivit godkänd vid prövning med avseende på laglydnad och vandel.

7 §

Auktoriserad låssmed behöver ej tillstånd.

¹ Låsutredningens författningsförslag.

Gemensamma bestämmelser

8 §

All personal hos auktoriserad låssmed eller innehavare av tillstånd enligt denna lag skall vara godkänd med avseende på laglydnad och vandel.

9 §

Auktorisation eller tillstånd kan av länsstyrelsen återkallas när i denna lag angivna förutsättningar ej längre föreligger eller det i övrigt finns särskild anledning därtill.

10 §

Länsstyrelsen skall inhämta rikspolisstyrelsens yttrande i ärende om auktorisation eller tillstånd enligt denna lag. Hos länsstyrelsen skall föras register över auktoriserade låssmeder och innehavare av tillstånd.

Hos rikspolisstyrelsen skall föras register över de spärrade nyckelämnen som får tillhandahållas.

11 §

Den som obehörigen utger sig för att vara auktoriserad låssmed eller som bryter mot 5 eller 8 §§ eller mot villkor som meddelats med stöd av denna lag dömes till böter eller fängelse i högst sex månader.

12 §

Talan mot länsstyrelsens beslut enligt denna lag föres hos regeringen genom besvär.

Ytterligare föreskrifter

13 §

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer meddelar ytterligare föreskrifter för verkställighet av lagen.

Denna lag träder i kraft den